

Fennállásának hétszázötvenedik évfordulóját ünnepli a baranyai falu, Csúza. Hét és fél évszázada él az ősök földjén a drávaszögi kis közösség töretlen hittel, egyenes gerinccel egy büszke, meg nem alkvó nemzet töredékeként.

Az elmúlt évszázadok alatt pusztító, megalázó történések, viharok sokszor térdre kényszerítették a kis közösséget, ám megtörnie, a szülőföldtől elszakítania soha senkinek nem sikerült. Nem sikerülhetett, mert a gyökerek, amelyek az ősök földjéhez kötötték őket, nagyon mélyről szívták magukba az életető erőt. S ezért aztán újra és újra talpra állt, újra és újra kemény, elszánt akarással magasra emelte a megmaradás, a szülőföldön való maradás messze világító fáklyáját.

„Oh, jól vigyázz, mert anyád nyelvét bízták rád a századok / S azt meg kell védened” – figyelmeztet a költő (Füst Milán: *A magyarrokhoz*). S ezt a figyelmeztetést kongatja a baranyavári dombvidék aljában meghúzódó kis hegyaljai falu templomának a harangja, ez a figyelmeztetés bújik meg az egymásba kapaszkodó házak életet sugárzó melegében, az emberek lelkében, a gyermek szavakat kereső, szavakat formáló nagy akarásában. A forrásból kristálytisztán buzog fel ott nyelvünk, anyanyelvünk. Csodálatos szépségét, muzsikáját féltő ragaszkodással óvják ott és adják át egymásnak a nemzedékek.

„A nagy múltú kis közösség szellemiségének mélységes tiszteletet ébresztő jelképét Ács Gedeonnak, Kossuth tábori lelkészének a neve fémjelzi. Ács Gedeon a világosi fegyverletétel után önként követte a kormányzót a száműzetésbe, Törökországba, majd onnan Amerikába. Tizenkét esztendő után tért vissza hazájába. Csúzára került, és ott

Az Apostol János
Önképzőkör tagjai
Segota Márta
magyartanár
vezetésével Ács Gedeon
sírhát csinosítják
a csúzai temetőben

lelkészkedett haláláig (1887. november 12-éig). Csontjai ma is ott pihennek a repkény fojtogatta vén diófák alatt a csúzai temetőben” – írja Baranyai Júlia, a Drávaszög csodálatos krónikása.

Ács Gedeont az 1848-as idők Mikes Kelemenjének is nevezik. Emlékirataiban a kossuthi emigráció történetét írta meg. A csúzaiak méltósággal, őszinte, féltő ragaszkodással őrzik Kossuth tábori lelkeszésének az emlékét.

Hétszázötven esztendő. Egy falu, egy kis közösség életében! Újra Baranyai Júliát idézem a *Vízbe vesző nyomokon* című könyvéből: „Csúza... Egykorú Vörösmarttal, Árpád-kori település, de ősbibb ízű, bensőségebb levegőjű, kedvesebb szavú, mint a civilizáció hatásának korán kitett, forgalmas Vörösmart. Mindig Csúzán találtam meg a régi Baranyát, a nagyon régit!” Az Árpád-kori településnek, Csúzának bensőséges, szívet melegítő hangulata, levegője a költőt, Fehér Ferencet is megihlette. A faluval való találkozásból vers született!

EGY CSÚZAI ÉJSZAKA

*Havas eső veri – csörög, rí az ablak
szél szagatja kint a szurdok pincevasát:
azok ránganak ott, akik belehaltak
teled sáncaiban, árva Boronnyaság.*

*Utadon száműzött és a megtért haladt:
Kossuthnak a papja. Éj volt, épp ily sötét...
Ládájára rogyott lent a martok alatt,
s tovább horkolt, mint most, fönt a közömbös ég...*

*Hallom, jajdul most a Csobogáti-szurdok,
s éledne még Csopa, Szöllöske, Korpona...
Nemcsak hült szobámba – életembe zúgysz most,
baranyai szél, te fájdalommal orgona!*

*Fönt a törkúton lovasok baktatnak,
rabszújakra fűzve asszony, vén és gyerek.
(Éjfélre jár, csak az ablaktábla jajgat,
halálba tartó sors, mégis megyek veled...)*

A közelmúlt döbbenetes háborús eseményei a kis baranyai falut sem kímélték. Sokan elhagyni kényszerültek otthonukat, szülőföldjüket.

■■■

Reméljük, hogy ez a rendhagyó ünnep már újra otthonukban köszönti a menekülteket, a most visszatérőket és azokat is, akik a múltban innen indultak el a nagyvilágba, valamint mindazokat, akiket ez a közösség ajándékozott meg az emberi magatartás példamutató erényeivel. Tamási Áron írja egy helyen: „mert vihar után örvideni akar a szív, és teremni a föld”! Merjük hinni és remélni, hogy a jövőt ez a gondolat határozza majd meg, és mi is ennek a gondolatnak a jegyében köszöntjük a hét-százötven esztendőös baranyai kis falut!

Hét Nap, 2002. szeptember 11. 19.

A Szerb Krajina
új helységnévtáblái
(1992. október 1.)

Falfirka a Csúza
és Vörösmart határán álló
buszmegálló falán

■■■